

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА**

Кафедра практичної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
педагогіки і психології

_____ проф. Олефіренко Т.О.

«_____» _____ 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни**

«Організація психологічної служби»

освітнього рівня бакалавр

(назва освітнього рівня)

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 053 «Психологія» («Практична психологія»)

(код і назва спеціальності)

Шифр за навчальним планом ПП03

Київ 2021 рік

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Організація психологічної служби», затвердженої Вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова від _____, протокол № _____.

Розробники програми: **Митник О.Я.**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології факультету педагогіки і психології;

Середюк Т.В., кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології факультету педагогіки і психології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології

“30” серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри _____

(підпис)

/Митник О.Я./

1. Опис навчальної дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів - 3		Методи навчання Пояснювально-ілюстративні методи. Інтерактивні методи: мікрвикладання, інверсії, емпатії, інциденту Рольовий тренінг. Розв'язування психологічних завдань.
Спеціальність (код, назва) 0.53 «Психологія» («Практична психологія»)	Загальна кількість годин - 90		
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Освітній рівень: «бакалавр»	Лекції:		
	16	8	
	Семінарські (практичні) заняття:		
Нормативна	14	2	
	Лабораторні заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-й	Індивідуальна робота:		Форми поточного контролю: МКР, ІНДЗ
Семестр: 1-й	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження (год.) 2 год - аудиторне: 2 год - самостійна робота	60	80	Форма підсумкового контролю: <i>залік</i>
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - укр.	33%:67%	11% : 89%	

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості роботи психологічної служби в закладах освіти та в організаціях.

Міждисциплінарні зв'язки.

Зміст курсу «Організація психологічної служби» тісно пов'язаний із такими дисциплінами: «Психодіагностика», «Профорієнтація і профвідбір», «Психологічне консультування», «Основи психокорекції».

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Організація психологічної служби» є формування професійної компетентності практичного психолога щодо діяльності психологічної служби в системі освіти України та в організаціях.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Організація психологічної служби» є: ознайомлення студентів з основними законодавчо-нормативними та інструктивними документами, які визначають роботу психологічної служби в системі освіти України; розкриття змісту та специфіки діяльності практичного психолога у закладах освіти (ЗДО, ЗЗСО, ЗВО, позашкільних закладах), закладах соціальної реабілітації та в організаціях (сфері бізнесу, охорони здоров'я, на підприємствах); презентація технік роботи практичного психолога з обдарованими дітьми, дітьми з девіантною поведінкою, з вихователями (вчителями, викладачами); технік здійснення профвідбору персоналу.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

	<i>Результати навчання</i>	Компетентності
1.	<p>Знати:</p> <p>ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми у системі освіти та пропонувати шляхи їх розв'язання</p> <p>ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ клієнтів закладів освіти: ЗДО, ЗЗСО, ЗВО, позашкільних закладах, закладах соціальної реабілітації; в контексті професійних завдань</p> <p>Вміти:</p> <p>ПРН24. Здатність продемонструвати знання й уміння щодо визначення видів діяльності практичних психологів, їх основних методів роботи; розрізнення категорій клієнтів закладів освіти, які звертаються за психологічною допомогою; орієнтуватися у різних ситуаціях міжособистісної взаємодії; на партнера, виявляти поважне, доброзичливе безоціночне ставлення до нього, враховуючи його стан та можливості; формулювати і</p>	<p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ФК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку</p> <p>ФК15. Здатність організувати власну діяльність і конструктивну взаємодію між психологом та клієнтами та останніх між собою, управляти дискусією.</p>

	структурувати психологічні дані у формі письмового протоколу.	
2.	<p>Знати:</p> <p>ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми в організаціях: сфері бізнесу, охорони здоров'я, на підприємствах та пропонувати шляхи їх розв'язання</p> <p>ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ клієнтів в організаціях: сфері бізнесу, охорони здоров'я, на підприємствах в контексті професійних завдань</p> <p>Вміти:</p> <p>ПРН24. Здатність продемонструвати знання й уміння щодо визначення видів діяльності практичних психологів, їх основних методів роботи; розрізнення категорій клієнтів установ, які звертаються за психологічною допомогою; орієнтуватися у різних ситуаціях міжособистісної взаємодії; на партнера, виявляти поважне, доброзичливе безоціночне ставлення до нього, враховуючи його стан та можливості; формулювати і структурувати психологічні дані у формі письмового протоколу.</p>	<p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ФК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку</p> <p>ФК15. Здатність організовувати власну діяльність і конструктивну взаємодію між психологом та клієнтами та останніх між собою, управляти дискусією.</p>

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться три кредити ЄКТС: 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)	Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)

		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль I. Організація психологічної служби в закладах освіти											
1	Т.1. Законодавчо-нормативна та інструктивна основа щодо роботи психологічної служби в системі освіти України	2	2			4	2	2			10
2	Т.2. Діяльність психологічної служби в закладах дошкільної освіти (ЗДО)	4	2	2		8	2		2		24
3	Т.3. Діяльність психологічної служби в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО)	4	2	2		1 2	2	2			20
4	Т.4. Діяльність психологічної служби у позашкільних навчальних закладах	4	2	2		2					
5	Т.5. Діяльність психологічної служби у закладах вищої освіти	4	2	2		6					
6	Т.6. Діяльність психологічної служби у закладах соціальної реабілітації	4	2	2		4					
6	МКР № 1					2					
Разом за змістовим модулем 1:		22	12	10		38	6	4	2		54
Змістовий модуль II. Організація психологічної служби в установах											
7	Т.6. Діяльність психологічної служби в організаціях	4	2	2		1 0	2	2			14
8	Т.7. Особливості надання психологічної допомоги у різних соціальних сферах	4	2	2		1 0	2	2			12
9	МКР № 2					2					
Разом за змістовим модулем 2:		8	4	4		22	4	4			26
Разом годин:		30	16	14		60	10	8	2		80

IV. Зміст дисципліни

	Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин
--	--------------------------------	-------------

№ з/п		Всього	в т.ч. лекцій
1.	Змістовий модуль 1. Організація психологічної служби в закладах освіти	26	16
1.1	<p>Тема 1. Законодавчо-нормативна та інструктивна основа щодо роботи психологічної служби в системі освіти України</p> <p>Поняттєвий апарат, мета та основні завдання дисципліни. Структура, управління, напрямки діяльності психологічної служби. Права і обов'язки працівників психологічної служби. Сучасний стан та тенденції розвитку психологічної служби в системі освіти України. Основні нормативно-законодавчі документи, які визначають роботу психологічної служби.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [6,7, 8, 10, 12, 28, 29]; • додаткові: [14]. 	2	2
1.2	<p>Тема 2. Діяльність психологічної служби в закладах дошкільної освіти (ЗДО)</p> <p>Модель, структура, завдання психологічної служби в ДНЗ. Види та основні характеристики документації практичного психолога в ДНЗ.</p> <p>Консультативна робота з вихователями щодо побудови розвивального освітнього середовища у ДНЗ. Участь психолога у медико-психолого-педагогічній комісії.</p> <p>Допомога практичного психолога дітям з поведінковими девіаціями. Особливості діагностики відхилень у поведінці дітей дошкільного віку. Завдання корекційної роботи в умовах дошкільної психологічної служби.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [3, 14, 18, 24, 30, 33]; • додаткові: [1,8,11,12]. 	4	2
1.3	<p>Тема 3. Діяльність психологічної служби в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО)</p> <p>Специфіка роботи психолога при вступі дитини до школи, з молодшими школярами та підлітками. Проблема шкільної дезадаптації, шляхи її усунення. Напрямки роботи психолога з невстигаючими учнями. Робота психолога з обдарованими дітьми. Психолого-педагогічний консиліум, його характеристика, види. Особливості роботи психолога з підлітками з девіантною поведінкою. Підлітковий телефон довіри, як форма роботи практикуючого психолога з підлітками в кризовій життєвій ситуації.</p>	4	2

	<p>Консультації вчителів щодо побудови розвивального освітнього середовища у ЗНЗ.</p> <p>Робота психолога, спрямована на свідоме професійне самовизначення старшокласника.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1,3, 5, 9, 11, 13, 16, 19, 20-23, 30, 33]; • додаткові: [2,4,6,11,12]. 		
1.4	<p>Тема 4. Діяльність психологічної служби у позашкільних навчальних закладах</p> <p>Основні завдання діяльності позашкільних навчальних закладів. Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у позашкільному навчальному закладі. Права та обов'язки психологів, які працюють у позашкільному навчальному закладі.</p> <p>Допомога психолога в організації навчально-творчої діяльності за обраним напрямом позашкільної освіти.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [5, 15, 25, 31]; • додаткові: [11,14]. 	4	2
1.5	<p>Тема 5. Діяльність психологічної служби у закладах вищої освіти</p> <p>Мета та завдання роботи психологічної служби у ВНЗ. Напрямки діяльності психологічної служби у ВНЗ.</p> <p>Психологічний супровід розвитку студента як конкурентоспроможного фахівця у процесі навчання.</p> <p>Визначення стану розвитку викладача ВНЗ як конкурентоздатного фахівця.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [3, 4, 11, 15, 16, 17, 27, 28]; • додаткові: [2]. 	4	2
1.5	<p>Тема .6. Діяльність психологічної служби у закладах соціальної реабілітації</p> <p>Специфіка роботи психологічної служби у закладах соціальної реабілітації.</p> <p>Особливі риси особистості дітей з протиправною поведінкою, а також дітей, які скоїли злочини.</p> <p>Завдання реабілітаційного процесу у закладах соціальної реабілітації</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [3, 4, 11, 15, 16, 17, 27, 28]; • додаткові: [2]. 	4	2

2.1	<p>Змістовний модуль 2. Організація психологічної служби в установах</p> <p>Тема 6. Діяльність психологічної служби в організаціях</p> <p>Специфіка роботи психологічної служби в організаціях. Процедура професійного відбору, яка здійснюється психологом. Діагностична робота психолога як інструментарій професійного підбору персоналу.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>основні:</i> [2, 3, 6, 16, 32]; • <i>додаткові:</i> [7, 10, 13]. 	4	2
2.2	<p>Тема 7. Особливості надання психологічної допомоги у різних соціальних сферах</p> <p>Специфіка роботи психологічної служби у різних соціальних сферах.</p> <p>Основні види діяльності організаційних психологів.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>основні:</i> [2, 3, 6, 10, 11, 27, 32]; • <i>додаткові:</i> [5, 7, 9, 10, 13, 14]. 	4	2

4.2. Плани практичних та лабораторних занять

Змістовий модуль 1. Організація психологічної служби в закладах освіти

Практичне заняття 1 (до теми 2). Психолого-педагогічна діагностика розвитку особистості дитини дошкільного віку(2 год)

1. Характеристика мотиваційної, пізнавальної та соціальної сфер творчої особистості старшого дошкільника.
2. Діагностики відхилень у поведінці дітей дошкільного віку.
3. Ознайомлення студентів з методиками психодіагностики стану розвитку сфер особистості дітей дошкільного віку.
4. Звіти дослідницьких груп студентів та захист підібраних комплексних методик діагностики творчого потенціалу дітей дошкільного віку.
5. Діагностики відхилень у поведінці дітей дошкільного віку.

Рекомендовані інформаційні джерела

- основні: [3, 18, 33];
- додаткові: [1,3, 8,12].

Практичне заняття 2 (до теми 3). Організаційно-методичні засади діяльності психологічної служби в загальноосвітніх навчальних закладах (2 год)

1. Мета, завдання, пріоритетні напрями роботи психологічної служби у ЗНЗ.
2. Документація практикуючого психолога у ЗНЗ (орієнтовний річний план роботи шкільного психолога).
3. Консультативна робота з вчителями щодо побудови розвивального освітнього середовища у ДНЗ.
4. Консультативна робота з адміністрацією навчального закладу щодо виконання менеджерської, пропагандної та прогностичної функцій.
5. Звіт студентів щодо розв'язання завдання для самостійної роботи: систематизація завдань, спрямованих на розвиток творчої особистості молодшого школяра (підлітка, юнака).

Рекомендовані інформаційні джерела

- основні: [1, 8, 13, 19, 22, 26];
- додаткові: [4].

Практичне заняття 2 (до теми 3). Здійснення психодіагностичної діяльності у ЗНЗ (2 год)

1. Характеристика мотиваційної, пізнавальної та соціальної сфер творчої особистості молодшого школяра (підлітка, юнака).
2. Ознайомлення студентів з методиками психодіагностики стану розвитку сфер творчої особистості молодшого школяра (підлітка, юнака).

3. Звіти дослідницьких груп студентів та захист підібраних комплексних методик діагностики стану розвитку сфер творчої особистості молодшого школяра (підлітка, юнака).
4. Характеристика мотиваційної, пізнавальної та соціальної сфер особистості вчителя як конкурентоздатного фахівця.
5. Звіти дослідницьких груп студентів та захист підібраних комплексних методик діагностики стану розвитку особистості вчителя як конкурентоздатного фахівця.
6. Профорієнтаційна діагностика: психологічна, педагогічна, медична. Презентація студентами психодіагностичних методик.

Рекомендовані інформаційні джерела

- основні: [3, 16, 31];
- додаткові: [2, 6, 12].

Практичне заняття 3 (до теми 4). Засоби активізації творчої діяльності учнів у позашкільних навчальних закладах (2 год)

1. Психолого-педагогічні умови побудови творчого навчально-виховного процесу у позашкільних навчальних закладах.
2. Сенситивні періоди в розвитку творчості у різних галузях людської культури (доповіді студентів щодо розв'язання завдання для самостійної роботи).
3. Захист студентами колективних творчих справ, рецензування, обговорення.

Рекомендовані інформаційні джерела

- основні: [31];
- додаткові: [1].

Змістовий модуль II. Організація психологічної служби в установах

Практичне заняття 4 (до теми 6). Організаційно-методичні засади діяльності психологічної служби в організаціях (2 год)

1. Основні завдання роботи практичного психолога в організаціях.
2. Характеристика процедури професійного відбору, яка здійснюється практичними психологами.
3. Сутність професіограми. Презентація студентами психограми психолога, вчителя, інженера (на вибір) як результат виконання завдання для самостійної роботи.
4. Аналіз стану розвитку власної особистості щодо відповідності психограмі практичного психолога (за результатами ІНДЗ)

Рекомендовані інформаційні джерела

- основні: [2, 3, 6, 16, 32];
- додаткові: [7, 10, 13].

Практичне заняття 5 (до теми 7). Особливості надання психологічної допомоги у різних соціальних сферах (2 год)

1. Специфіка роботи практичного психолога у сфері медицини, політики, бізнесу.
2. Презентація професійних умінь, якими мають володіти практичні психологи, працюючи у різних соціальних сферах.
3. Тренування в студентів професійних умінь та професійно-значущих якостей у процесі розв'язування професійних задач, рольових тренінгів

Рекомендовані інформаційні джерела

- основні: [2, 3, 6, 10, 11, 27, 32];
- додаткові: [5, 7, 9, 10, 13, 14].

4.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдання	Форма звітності
1.	Ознайомлення з Положенням про психологічну службу системи освіти України, Етичним кодексом практичного психолога	Доповідь на практ..з. 1 (модуль 1)
2.	Систематизація завдань, спрямованих на розвиток творчої особистості дошкільника	Презентація на л..з. 1 (модуль 1)
3.	Систематизація діагностичних методик, спрямованих на виявлення стану розвитку творчої особистості старшого дошкільника	Презентація на л..з. 1 (модуль 1)
4.	Систематизація завдань, спрямованих на розвиток творчої особистості молодшого школяра (підлітка, юнака)	Звіт на пр..з. 2 (модуль 1)
5.	Систематизація завдань, спрямованих на формування свідомого професійного самовизначення старшокласника	Звіт на л..з. 2 (модуль 1)
4.	Систематизація діагностичних методик, спрямованих на виявлення стану розвитку творчої особистості молодшого школяра (підлітка, юнака)	Звіт на лаб..з. 2 (модуль 1)
5.	Дослідження розвитку творчої особистості молодшого школяра (підлітка, юнака):	ІНДЗ
6.	Систематизація діагностичних методик, спрямованих на виявлення стану розвитку особистості вчителя як конкурентоздатного фахівця	Звіт на л..з. 2 (модуль 1)
7.	Систематизація профорієнтаційних діагностичних методик	Доповідь на лаб..з. 2 (м.1)
8.	Сенситивні періоди в розвитку творчості у різних галузях людської культури	Доповідь на практ..з. 3 (модуль 1)
9.	Систематизація колективних творчих вправ для позашкільної освіти	Презентація на пр..з. 3 (модуль 1)
10.	Створення психограми психолога, вчителя, інженера (на вибір)	Презентація на пр..з. 4 (модуль 2)
11.	Створення професіограм (без психограми) професій:	Презентація

	вчителя, інженера, психолога тощо (на вибір)	на пр..з. 4 (модуль 2)
12.	Дослідження проблем та помилок, пов'язаних з вибором професії	Доповідь на пр..з. 5 (модуль 2)
13.	Систематизація діагностичних методик, спрямованих на визначення професійної придатності особистості	Презентація на пр..з. 5 (модуль 2)

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Доповіді, презентації студентів на практичних, лабораторних заняттях, виконання ІНДЗ, трьох МКР.

Використання методів самостійної роботи студентів по осмисленню та засвоєнню матеріалу – самостійний пошук інформації, конспектування першоджерел, ведення психологічних тематичних словників.

Завдання до контрольної роботи (тестові завдання).

Модульна контрольна робота № 1

1. Психологічна служба в системі освіти України у своїй діяльності

керується:

- а) Конституцією України;
- б) Законом України “Про працю”;
- б) Декларацією прав людини.

2. Основними спеціалістами психологічної служби України є:

- а) психологи – консультанти;
- б) практичні психологи;
- в) соціологи.

3. Основними напрямками роботи психологічної служби України є:

- а) консультативно-методична допомога педагогам;
- б) навчання й виховання підлітків;
- в) просвітницько - пропагандистська робота;

4. Психологічна служба системи освіти України виконує лише діагностичну роботу.

а) погоджуюся; б) заперечую

Доведіть свою думку.

5. Основними принципами організації психологічної служби є:

а) застосування особистісно-орієнтованого підходу у навчально-виховному процесі закладу освіти;

б) доступність психологічних і соціально-педагогічних послуг для всіх учасників навчально-виховного процесу закладу освіти;

в) розвиток системи управління, методичного забезпечення, мережі закладів психологічної служби.

6. Основними функціями психологічної служби закладу освіти є:

а) розвиток в учнів спеціально предметних компетентностей;

б) психологічний супровід навчально-виховного процесу, спрямований на побудову його як розвивального;

в) психологічний і соціальний супровід дітей з особливими потребами.

7. Здійснення психологічного супроводу навчально-виховного процесу у ДНЗ означає відвідування практичним психологом занять та їх методичний аналіз.

а) погоджуюся; б) заперечую

Доведіть свою думку.

8. Напрями діяльності практичного психолога у ДНЗ:

а) виховання у дітей толерантності, поваги до думки іншого;

б) психодіагностика стану розвитку особистості вихованця;

в) розвиток професійної компетентності вихователя.

9. Практичний психолог у ЗНЗ здійснює лише діагностику стану розвитку мотиваційної, пізнавальної та соціальної сфер особистості кожного учня.

а) погоджуюся; б) заперечую

Доведіть свою думку.

10. Робота практичного психолога з батьками старшокласників з проблем професійного вибору не доцільна.

а) погоджуюся; б) заперечую

Доведіть свою думку.

11. Психологічна служба позашкільного закладу здійснює лише консультативно-методичну роботу з керівниками гуртків, студій, секцій, адміністрацією закладу.

а) погоджуюся; б) заперечую

Доведіть свою думку.

12. Психологічна служба у ВНЗ здійснює лише профілактичну роботу у студентському колективі, яка спрямована на запобігання конфліктним ситуаціям у навчальному процесі, попередження наркоманії, алкоголізму, шкідливих звичок та аморального способу життя.

а) погоджуюся; б) заперечую

Доведіть свою думку.

13. Підкресліть твердження, зміст яких підтверджує відсутність професійної компетентності практичного психолога.

- У мене є критичне ставлення як до самого процесу надання психологічної допомоги, так і до його результатів.
- Ми разом з вами поспробуємо знайти правильне рішення вашої проблеми.
- У мене гарно розвинута професійна інтуїція та талант розуміти людей.
- Я знаю як вам допомогти.
- Ви не серйозно ставитесь до тестів, які я вам запропонував.
- Ви можете розраховувати на мої професійні знання та досвід.
- Ефективність допомоги клієнтові залежить від мого настрою.
- Я практикую на основі побутових знань.
- Я застосовую в своїй роботі з клієнтами телепатію, астрологію, соціоніку, біоенергетику та ін..
- Я обов'язково допоможу вам змінити себе.
- Думаю, що з цим завданням краще справиться мій колега.

14. З наведеного списку підкресліть ті питання, які, на вашу думку, необхідно включити в опитувальник для батьків дітей, які відвідують ДНЗ, щоб допомогти вихователю у побудові розвивального освітнього середовища. Обґрунтуйте свій вибір. Доповніть даний перелік питань.

1. Яка освіта батька, матері?
2. Яке матеріальне становище родини?
3. Які заходи впливу на дитину застосовують у сім'ї?
4. Хто в родині готує сніданок?
5. Чи часто у вашій сім'ї бувають свята? Які? Як вони відбуваються?
6. Які навички самообслуговування є в дитини?
7. Чим хворіла дитина?

15. Знайдіть і підкресліть дії, які здійснює практичний психолог у ДНЗ. Якими знаннями і вміннями має володіти практичний психолог, щоб успішно здійснювати у своїй роботі обрані дії.

1. Виявлення стану розвитку особистості дитини дошкільного віку та максимальне сприяння цьому розвитку.
  2. Контроль за поведінкою дитини у дитячому колективі.
  3. Поліпшення психологічного клімату в педагогічному колективі.
  4. Удосконалення навчально-виховного процесу, індивідуалізація навчання і виховання дітей.
16. Процес професійної орієнтації означає лише ознайомлення старшокласників із нормативними вимогами до кожної професії.
а) погоджуюся;   б) заперечую.
Обґрунтуйте свою думку.
17. Професійне самовизначення є підґрунтям досягнення успіху у професійній діяльності.
а) погоджуюся;   б) заперечую.
Обґрунтуйте свою думку.

1. Одним з основних завдань роботи практичного психолога в організаціях є допомога керівнику у:

- а) встановленні посадового окладу працівника;
- б) здійсненні професійного підбору працівника на певну посаду;
- в) встановленні кваліфікаційної категорії.

2. Аналіз ефективності професійного відбору здійснюється за допомогою певних діагностичних методик.

- а) погоджуюсь; б) заперечую.

Обґрунтуй свою думку.

3. Зміст, форми і методи психологічної допомоги виражаються:

- а) самими клієнтами;
- б) специфікою діяльності практичних психологів у певній соціальній сфері;
- в) професійною компетентністю психолога.

4. Психологи, які працюють з проблемами у родині, використовують, перш за все, психокорекцію.

- а) погоджуюсь; б) заперечую.

Обґрунтуй свою думку.

5. Основними формами профілактичної роботи організаційних психологів є:

- а) лекції, семінари, кругли столи з проблем підвищення професійної майстерності персоналу;
- б) групові консультації з менеджерами та керівниками організацій;
- в) анонімне анкетування членів колективу стосовно необхідності введення певних інновацій.

6. До методик, які використовуються для вивчення ефективності управлінської діяльності керівника в організаціях можна віднести такі, що діагностують:

- а) стан розвитку певних психічних процесів керівника;
- б) прагнення до постійного професійного самовдосконалення;
- в) стан розвитку соціальної сфери керівника.

7. Психологічна експертиза в організації може бути спрямована на розв'язання таких завдань:

- а) особливості ділового спілкування керівника;
- б) виявлення переваг та недоліків впровадження нових управлінських технологій;
- в) з'ясування особливостей розвитку колективу організації .

8. Профілактична робота організаційних психологів може бути спрямована на розв'язання таких завдань:

- а) виявлення переваг та недоліків нових управлінських технологій;
- б) прогнозування можливих ускладнень у функціонуванні та розвитку організації у цілому;
- в) з'ясування особливостей розвитку колективу організації.

9. Стосовно діяльності безпосередньо керівника організації психокорекційна робота може бути спрямована на вирішення таких завдань:

- а) виявлення переваг та недоліків нових управлінських технологій;
- б) виявлення стану розвитку певних особистісних характеристик керівника (підвищеного збудження, імпульсивності, підозрливості, недовіри, тривожності);
- в) з'ясування особливостей розвитку колективу організації .

10. Організаційні психологи надають допомогу:

- а) соціальним педагогам;
- б) керівництву організацій з проблем здійснення ефективного управління установою;

в) особистості з особистих питань.

11. Психокорекційна робота організаційного психолога може бути спрямована на вирішення таких завдань:

а) психологічної діагностики пізнавальних процесів особистості;

б) корекції складових управлінської діяльності керівника;

в) психопрофілактики конфліктних ситуацій в організаціях.

12. Психодіагностична робота організаційного психолога може бути спрямована на вирішення таких завдань:

а) визначення індивідуального стилю діяльності кожного члену колективу;

б) виявлення стану розвитку духовних потреб кожного члену колективу;

в) корекція конфліктних ситуацій в організаціях.

13. Профілактична робота організаційного психолога може бути спрямована на вирішення таких завдань:

а) діагностика стану розвитку професійно-значущих якостей керівника;

б) проведення семінарів про вплив паління на фізичне здоров'я персоналу;

в) проведення індивідуальних бесід з персоналом з метою визначення оцінки впровадження певних інновацій.

14. Реабілітаційна робота організаційного психолога може бути спрямована на вирішення таких завдань:

а) діагностика особливостей соціально - психологічного клімату в колективі;

б) корекція складових управлінської діяльності керівника;

в) допомога жінкам, що зазнали насильницьких дій.

15. Дослідницька робота організаційного психолога може бути спрямована на вирішення таких завдань:

а) визначення соціально-психологічних особливостей діяльності організації та окремих її підрозділів;

- б) корекція складових управлінської діяльності керівника;
- в) психологічне обстеження керівника та персоналу організації.

16. У психологів, які працюють у сфері політики, основним об'єктом психологічної допомоги виступає особистість.

- а) погоджуюсь; б) заперечую.

Обґрунтуйте свій вибір.

17. У психологів, які працюють у сфері медицини, основним об'єктом психологічної допомоги виступає суспільство.

- а) погоджуюсь; б) заперечую.

Обґрунтуйте свій вибір.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Питання до екзаменту

1. Функції діяльності психологічної служби у закладах освіти.
2. Основні напрями діяльності психологічної служби у закладах освіти.
3. Принципи організації психологічної служби.
4. Права та обов'язки практичного психолога як працівника психологічної служби.
5. Завдання психологічної служби в дошкільних навчальних закладах.
6. Пріоритетні напрями, види, форми та зміст роботи практичного психолога у ДНЗ.
7. Види і форми роботи практичного психолога у ЗДО.
8. Зміст роботи практичного психолога у ЗДО.
9. Види та основні характеристики документації практичного психолога в дошкільному навчальному закладі.
10. Консультативна робота з вихователями щодо побудови розвивального освітнього середовища у ЗДО.
11. Характеристика мотиваційної сфери творчої особистості старшого дошкільника. Діагностика сформованості.
12. Характеристика пізнавальної сфери творчої особистості старшого дошкільника. Діагностика сформованості

13. Характеристика соціальної сфери творчої особистості старшого дошкільника. Діагностика сформованості.
14. Діагностики відхилень у поведінці дітей дошкільного віку.
15. Мета і завдання роботи психологічної служби у ЗЗСО.
16. Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у ЗЗСО..
17. Документація практикуючого психолога у ЗЗСО (орієнтовний річний план роботи шкільного психолога).
18. Консультативна робота з вчителями щодо побудови розвивального освітнього середовища у ЗДО.
19. Консультативна робота з адміністрацією навчального закладу щодо виконання менеджерської, пропагандної та прогностичної функцій.
20. Зміст та функції та методи профорієнтації.
21. Методи профорієнтації.
22. Чинники самовизначення. Система завдань, спрямованих на формування свідомого професійного самовизначення старшокласника.
23. Сутність професійної інформації.
24. Сутність професійної консультації.
25. Сутність професійного відбору.
26. Етапи професійного становлення особистості.
27. Характеристика мотиваційної сфери творчої особистості молодшого школяра (підлітка, юнака). Діагностика розвитку.
28. Характеристика пізнавальної сфери творчої особистості молодшого школяра (підлітка, юнака). Діагностика розвитку.
29. Характеристика соціальної сфери творчої особистості молодшого школяра (підлітка, юнака). Діагностика розвитку.
30. Діагностики, спрямовані на виявлення учнів з девіантною поведінкою.
31. Характеристика мотиваційної сфери особистості вчителя як конкурентоздатного фахівця. Діагностика розвитку.
32. Характеристика пізнавальної сфери особистості вчителя як конкурентоздатного фахівця. Діагностика розвитку.
33. Характеристика соціальної сфери особистості вчителя як конкурентоздатного фахівця. Діагностика розвитку.
34. Сутність психологічної професійної діагностики.
35. Сутність педагогічної професійної діагностики.
36. Сутність медичної професійної діагностики.

37. Основні завдання та мета діяльності психологічної служби позашкільного навчального закладу.
38. Пріоритетні напрями роботи психологічної служби позашкільного навчального закладу.
39. Права та обов'язки психологів психологічної служби позашкільного навчального закладу.
40. Психологічний аналіз занять у позашкільному навчальному закладі.
41. Види творчості. Їх функції.
42. Сенситивні періоди в розвитку творчості у різних галузях людської культури.
43. Психолого-педагогічні умови побудови творчого навчально-виховного процесу у позашкільних навчальних закладах.
44. Мета і завдання діяльності психологічної служби вищих навчальних закладів.
45. Види і форми діяльності психологічної служби вищих навчальних закладів.
46. Права та обов'язки працівників психологічної служби ЗВО.
47. Особливості структури психологічної служби ЗВО.
48. Допомога психологічної служби у становленні корпоративної культури суб'єктів ЗВО.
49. Психолого-педагогічні умови побудови розвивального освітнього середовища у ЗВО.
50. Психологічний інструментарій розгортання рольового тренінгу на заняттях у ЗВО.
51. Зміст понять: «професійна компетентність», «кар'єрна компетентність», «кар'єрні компетенції», «конкурентоспроможний фахівець», «конкурентоздатний фахівець».
52. Методи розвитку кар'єрної компетентності.
53. Діагностичні методик, спрямовані на виявлення стану розвитку професійно-значущих якостей особистості.
54. Специфіка організації психологічної служби у закладах соціальної реабілітації.
55. Особливі риси особистості дітей з різними формами девіантної, а також делінквентної поведінки.
56. Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у закладах соціальної реабілітації.
57. Основні завдання роботи практичного психолога в організаціях.
58. Характеристика процедури професійного відбору, яка здійснюється практичними психологами.

59. Зміст понять: «професійна адаптація», «індивідуальний стиль діяльності».
60. Психолого-педагогічні умови побудови професійного іміджу.
61. Специфіка роботи практичного психолога у сфері медицини, політики, бізнесу.
62. Види роботи організаційних психологів.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90 – 100 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	B: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	C: 70 – 79 б.
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	D: 65 – 69 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	E: 60 – 69 б.

Розрахунок максимальної кількості балів, що присвоюються студентам

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	3	4	12
Робота на практичному (лабораторному) занятті (в тому числі доповідь, виступ,	4	4	16

повідомлення, участь у дискусії)			
ІНДЗ	18	1	18
Модульна контрольна робота	7	2	14
Екзамен			40
максимальна кількість балів 100			

VI. Навчально-методична карта дисципліни
Разом: 90 год. Лекції: 16 год. Семінарські: 10 год. Самостійна робота: 64 год.

	I	I	II	II	III										VI	VIII	X										
Модулі	I модуль													II модуль													
Лекції	2	2	2	2	2										2	2	2										
Дати	03.09	03.09	10.09	10.09	17.09										15.10	29.10	12.11										
Теоретичні розділи	<i>Логіка побудови наукового (психологічного) дослідження</i>													<i>Теоретико-методологічні проблеми дослідження основних категорій психології</i>													
Теми лекцій	Методологія та методи наукового дослідження		Методологічний простір наукового (психологічного) дослідження		Методологічний простір наукового (психологічного) дослідження		Психолого-педагогічний експеримент як складова дослідження		Психолого-педагогічний експеримент як складова									Дослідження розвитку конкурентоздатної особистості		Психологічні дослідження категорії «спілкування»		Психологічні дослідження категорії «діяльність»					

	II I	IV	IV												VIII	X							
Модулі	I модуль													II модуль									
Семінарські заняття	2	2	2												2	2							
Дати	17.09	01.10	01.10												29.10	12.11							
Теми	Фундаментальні проблеми наукової психології	Методологія побудови психологічного дослідження	Техніка побудови психолого- педагогічного експерименту												Методологічні засади становлення конкурентоспроможної особистості у процесі навчання у ЗНЗ та ВНЗ	Методологія взаємозв'язку категорій: «діяльність» та «спілкування»							
Модулі	I модуль													II модуль									
Самостійна робота	опрацювання теоретичного матеріалу, індивідуальні завдання, ІНДЗ													опрацювання теоретичного матеріалу, індивідуальні завдання									

Поточний контроль	МКР № 1 15.10.	МКР № 2 26.11.
Підсумковий контроль	екзамен	

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

1. Битянова М.Р. Организация психологической работы в школе. – М.: Совершенство, 1998. – 298 с.
2. Верко С.С. Психолог в організації: “за” і “проти” // Актуальні проблеми психології: Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. — Т. Ч. — К., 2002, С.207-211.
3. Галян, І. М. Психодіагностика : навч. посібник / І. М. Галян. – К. : Академвидав, 2009. – 464 с.
4. Гончарова Н.О. Основи професійної орієнтації / За ред. В.Ф.Моргуна. Навчальний посібник. – К., 2010. – 168 с.
5. Документація психолога /Упорядник Т. Гончаренко. – 2- ге вид., стереотипне. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. –120с
6. Забродин Ю.М. Становление психологии и проблемы психологической службы // Тенденции развития психологической науки / Отв. ред. Б.Ф.Ломов, Л.И.Анцыферова. — М.:Наука, 1989. — С.255-269.
7. Збірник нормативно – правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України. /Упорядник В.Г. Панок, І.І. Цушко, А.Г. Обухівська. - К.: Шк. світ, 2008.- 256с.
8. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби освіти України. - К.:Ніка-Центр, 2004. – 128 с.
9. Зубра А.С. Культура умственного труда старшеклассника: пособие для педагогов. – Минск: Университетское, 2000. – 224 с.
10. Керівні документи щодо професійного відбору України (Наказ міністерства охорони здоров'я України та державного комітету України по нагляду за охороною праці № 263/121 від 23.09.1994 р. Про затвердження переліку робіт, де є потреба у професійному доборі).
11. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения. – Р.на Д., 1996. – 512 с.
12. Конвенція про захист прав та гідностей людини у зв'язку з використанням досягнень медицини та біології: Конвенція про права людини та

- біомедицину. — ETS — Коротка інформація щодо діяльності системи центрів соціальних служб для молоді // Практична психологія і соціальна робота — 1999. — № 7. — С. 9 - 15
13. Коробко С.Л., Коробко О.І. Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. — К.: Літера ЛТД, 2006. — 416 с.
14. Кравцова Е.И. Психологическая служба в дошкольном учреждении: учеб. пособ. , Янтарь, 2003.-157с.
15. Легка Л.М., Семенча Л.Г. Організація діяльності психологічних служб: Навчальний посібник – Львів : «Новий Світ – 2000», 2009. – 372 с.
16. Лучшие психологические тесты для профотбора и профориентации. – "Петроком", 1992. – 189 с.
17. Максименко С.Д., Ільїна Т.Б. До проблеми розробки освітньо-кваліфікаційної характеристики сучасного психолога // Практична психологія та соціальна робота. — 1999. — № 1. — С. 2-6.
18. Марінушкіна О.Є. Порадник практичного психолога/ О.Є. Марінушкіна, Ю.О. Замазій. — Х.: Вид.група «Основа», 2007. — 240 с. — (Дошкільний навчальний заклад. Психологія виховання).
19. Матвеева М.П. Організація роботи шкільного психолога: Методичні рекомендації. — Кам'янець-Подільський, 2001. — 167 с.
20. Митник О.Я. Формування культури мислення молодшого школяра: теорія і практика: монографія. — Тернопіль: Мандрівець, 2009. — 368 с.
21. Митник О.Я. Як навчити дитину мистецтва мислення. — К.: Початкова школа, 2006. — 104 с.
22. Митник О.Я. Психолого-педагогічні умови побудови творчого навчально-виховного процесу на уроці // Рідна школа — 2013. — № 6. — С. 31 – 36.
23. Митник О.Я., Томаржевська І.В. Профорієнтаційна робота у ЗНЗ як засіб забезпечення успіху в подальшій професійній кар'єрі випускника // Рідна школа — 2016. — № 5–6. — С. 25 – 29.
24. Митник О. Як виховувати дошкільника-діяча / О. Митник, Л.Рижньова, Л.Захарченко // Дошкільне виховання — 2016. — № 2. — С. 6 - 10.

25. Навчання у початковій школі як цілісний творчий процес: теорія і практика / за ред. В.І. Бондаря; упорядк. О.Я. Митник. – К.: Початкова школа, 2011. - 384 с.
26. Овчарова Р.В. Справочная книга шкільного психолога / Овчарова Р.В. – М.: Педагогіка, 1993.- 280 с.
27. Панок В.Г. Практична психологія. Теоретико-методологічні засади розвитку. Монографія. – Чернівці: Технодрук, 2010. – 486с.
28. Панок В.Г. Практична психологія як галузь професійної діяльності / Основи практичної психології: Підручник/ В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева. - К.: Либідь, 1995. – 227 с.
29. Положення про психологічну службу системи освіти України // Практична психологія та соціальна робота — № 2. — 2000. — С. 11 – 17 с.
- 30.** Приймак С. В. Психологическая служба ДНЗ: учебно – методическое пособие, 2000. – 78с.
31. Рогов Е. Н. Настольная книга практического психолога: Учебное пособие: В 2 кн. - М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРОГРЕСС, 2002. - Кн. 1: Система работы психолога с детьми разного возраста. - С. 154-270.
32. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядипломн. освіти / За наук. ред. Л. М. Карамушки. – К.: Фірма ІНКІОС, 2005. –366 с.
33. Чиркова Т. И. Психологическая служба в детском саду. - М. Изд-во ВЛАДОС-ПРОГРЕСС, 2000. -120 с.

